

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Zaawansowany rachunek kosztów i zaawansowana rachunkowość zarządcza, PG_00178546						
Kierunek studiów	Finanse i rachunkowość (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2028/2029		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie		Grupa zajęć		Grupa zajęć fakultatywnych Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	3		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	6		Liczba punktów ECTS		7.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		egzamin		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Zarządzania -> Katedra Rachunkowości						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr Beata Zackiewicz-Brunke				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	30.0	15.0	0.0	0.0	75
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	75		4.0		96.0	175

Cel przedmiotu

1.
 - A. Zdefiniowanie:
 - a) decentralizacji,
 - b) organizacji scentralizowanej i zdecentralizowanej,
 - c) ośrodka odpowiedzialności,
 - d) rachunkowości odpowiedzialności,
 - e) ośrodka kosztów,
 - f) ośrodka kosztów standardowych,
 - g) ośrodka kosztów dyskrejacyjnych,
 - h) ośrodka przychodów,
 - i) ośrodka rentowności,
 - j) ośrodka inwestycji,
 - k) cen wewnętrznych,
 - l) stopy zwrotu z aktywów operacyjnych (ROI),
 - m) nadwyżki wyniku z działalności operacyjnej (RI).
 - B. Wskazanie problemów związanych z decentralizacją zarządzania.
 - C. Różnicowanie segmentów.
 - D. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków kosztów dyskrejacyjnych.
 - E. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków przychodów.
 - F. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków rentowności.
 - G. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków inwestycji.
 - H. Rola cen wewnętrznych w podejmowaniu decyzji zarządczych.
 - I. Metody ustalania cen wewnętrznych (transferowych).
2.
 - A. Zdefiniowanie:
 - a) planowania, planowania strategicznego, taktycznego i operacyjnego,
 - b) budżetu, budżetu stałego, budżetu elastycznego, budżetu głównego (wiodącego), budżetu finansowego, budżetu sprzedaży, budżetu produkcji,
 - c) budżetowej metody zarządzania,
 - d) budżetowania, budżetowania kroczącego, budżetowania przyrostowego, budżetowania od zera, budżetowania odgórnego, budżetowania partycypacyjnego,
 - e) kontroli budżetowej,
 - f) budżetu stałego i elastycznego.
 - B. Relacje między planowaniem strategicznym, taktycznym, operacyjnym a budżetowaniem.
 - C. Funkcje budżetowania.
 - D. Etapy procesu budżetowania.
 - E. Elementy budżetu wiodącego.
 - F. Powiązania w budżecie wiodącym.
 - G. Zakres i forma kontroli budżetowej. Sprawozdanie z wykonania budżetu.
 - H. Wskazanie wad tradycyjnych budżetów.
 - J. Scharakteryzowanie budżetu przy wykorzystaniu rachunku kosztów działań
 - K. Sporządzenie budżetu tradycyjnego i budżetu przy wykorzystaniu rachunku kosztów działań (ABB).
 - L. Sporządzanie raportów wspomagających podejmowanie decyzji zarządczych, w tym raportów skoncentrowanych wokół planowania i budżetowania.
3.
 - A. Określenie cech charakterystycznych oraz zastosowania rachunku kosztów standardowych.
 - B. Zdefiniowanie:
 - a) kosztu standardowego (normatywnego),
 - b) standardu cenowego,
 - c) standardu ilościowego,
 - d) odchylenia kosztów,
 - e) odchylenia korzystnego,
 - f) odchylenia niekorzystnego.
 - C. Kalkulacja i analiza odchyleń pomiędzy kosztami standardowymi a kosztami rzeczywistymi.
 - D. Obliczenie odchyleń kosztów faktycznych od kosztów standardowych w zakresie kosztów materiałów bezpośrednich, płac bezpośrednich i kosztów pośrednich.
 - E. Ustalenie przyczyny odchyleń kosztów bezpośrednich oraz pośrednich kosztów stałych i zmiennych.
 - F. Wskazanie struktury odchyleń częściowych składających się na odchylenie zysku operacyjnego.
 - G. Kalkulacja w rachunku kosztów standardowych.
4.
 - A. Zdefiniowanie zasobów prostych, elastycznych i zaangażowanych.
 - B. Wyjaśnienie definicji kosztów, jako efektu celowego zużycia zasobów.
 - C. Określenie obiektów kosztów.
 - D. Obliczenie kosztów niewykorzystanych zasobów przy wykorzystaniu informacji z rachunku kosztów działań.
 - E. Wyjaśnienie powiązania kosztów z obiektem.
 - F. Wyjaśnienie różnicy między controllingiem a rachunkowością zarządczą.
5.
 - A. Określenie cech charakterystycznych rachunku kosztów działań oraz jego zastosowania.
 - B. Zdefiniowanie działania.
 - C. Opis klasycznego modelu rachunku kosztów działań.
 - D. Zdefiniowanie nośników kosztów zasobów i kosztów działań.
 - E. Kalkulacja kosztów zasobów w rachunku kosztów działań.
 - F. Kalkulacja kosztów działań w rachunku kosztów działań.
 - G. Kalkulacja kosztów obiektów finalnych w rachunku kosztów działań.
6.
 - A. Określenie cech charakterystycznych dla rachunku kosztów docelowych oraz jego wykorzystania.
 - B. Zdefiniowanie cyklu życia produktu, ceny możliwej do osiągnięcia, oczekiwanej marży, kosztu możliwego do osiągnięcia.
 - C. Etapy rachunku kosztów docelowych.
 - D. Ustalenie kosztu docelowego.
 - E. Analiza wartości.
 - F. Wyjaśnienie, na czym polega kaizen costing. Wskazanie różnicy między kaizen costing a rachunkiem kosztów docelowych.
7.
 - A. Zdefiniowanie:

	a) zrównoważonej karty osiągnięć/wyników (Balanced Scorecard - BSC), b) perspektyw, c) perspektywy finansowej, perspektywy wewnętrznej, perspektywy klienta, perspektywy uczenia się i wzrostu, d) miar wynikowych i prowadzących, e) miar diagnostycznych, strategicznych, f) mapy strategii, g) inicjatyw strategicznych, h) podwójnego sprzężenia zwrotnego. B. Określenie roli BSC we wdrażaniu strategii i zarządzaniu strategią. C. Określenie cyklu zarządzania strategią przy wykorzystaniu BSC. D. Wdrażanie BSC. 8. A. Zdefiniowanie: a) lean accounting, b) lean accounting jako metoda zarządzania. B. Określenie lean jako metody zarządzania		
Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FiRL3_U02] Potrafi identyfikować, analizować lub projektować adekwatne rozwiązania problemów z zakresu finansów i rachunkowości	Student analizuje problemy z zakresu zaawansowanej rachunkowości zarządczej i zaawansowanego rachunku kosztów oraz proponuje w tym zakresie odpowiednie rozstrzygnięcia.	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FiRL3_U04] Potrafi - z perspektywy finansów i rachunkowości - poprawnie wybrać oraz właściwie stosować metody i narzędzia z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości oraz ekonomii i finansów - na potrzeby analizy i prognozy procesów gospodarczych oraz oceny zjawisk gospodarczych	Student analizuje dane finansowe i niefinansowe pod kątem dostarczenia informacji niezbędnych do zarządzania kosztami i dokonaniach organizacji oraz stosuje odpowiednie metody i narzędzia w tym zakresie.	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FiRL3_W08] W zaawansowanym stopniu zna i rozumie powiązania rachunkowości i finansów z działalnością gospodarczą w warunkach zmieniającego się otoczenia oraz towarzyszące im współczesne wyzwania i dylematy w tym kontekście	Student identyfikuje interesariuszy informacji generowanych przez system zaawansowanej rachunkowości zarządczej i zaawansowanego rachunku kosztów w danej organizacji.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FiRL3_W06] W zaawansowanym stopniu zna i rozumie cele, istotę, charakter i wzajemne powiązania procesów finansowych, sposoby ich ewidencji oraz zasady racjonalnego podejmowania decyzji i wdrażania zmian w tym zakresie	Student rozpoznaje zasady oceny przedsięwzięć w ramach systemu zaawansowanej rachunkowości zarządczej i zaawansowanego rachunku kosztów, w szczególności związanych z budżetowaniem, pomiarem dokonań, zarządzania kosztami i problemowymi modelami rachunku kosztów.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
Treści przedmiotu	1. Decentralizacja zarządzania, ośrodki odpowiedzialności, mierniki oceny efektywności działania ośrodków odpowiedzialności. 2. Planowanie i budżetowanie oraz ocena wykonania budżetów: 3. Rachunek kosztów standardowych (normatywnych, postulowanych). 4. Koszty jako efekt celowego wykorzystania zasobów, obiekty kosztów. Controlling kosztów. 5. Rachunek kosztów działań oraz jego wykorzystanie w zarządzaniu przedsiębiorstwem. 6. Zarządzanie kosztami nowych produktów i technologii. Rachunek kosztów cyklu zużycia produktu, rachunek kosztów docelowych (target costing). Kazein costing. 7. Nowoczesne systemy pomiaru i oceny dokonań w przedsiębiorstwie, stosowanie systemów zarządzania wykorzystujących niefinansowe mierniki osiągnięć, zrównoważona karta osiągnięć (Balanced Scorecard). 8. Lean accounting (szczupła rachunkowość w zarządzaniu)		

Wymagania wstępne i dodatkowe	Student powinien posiadać wiedzę i umiejętności z zakresu podstaw rachunku kosztów i rachunkowości zarządczej		
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	Egzamin pisemny z zadaniami problemowymi i pytaniami testowymi lub Egzamin pisemny z zadaniami problemowymi. Szczegółowe warunki ustala prowadzący na początku semestru.	51.0%	100.0%
Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	A.1. wykorzystywana podczas zajęć 1. Autorskie materiały dydaktyczne (wykładowe i ćwiczeniowe) prowadzących zajęcia 2. Controlling kosztów i rachunkowość zarządcza, Świdarska G.K. (red.), Difin, Warszawa 2010 3. Sojak S., Rachunkowość zarządcza, Dom Organizatora, Toruń 2003 4. Ossowski M., Budżetowanie, WSFIR, Sopot 2005 5. Kujawski, Koncepcja systemu budżetowania produkcji zleceńowej, Praca doktorska, UG, Sopot 2003 4. Nowak E., Rachunkowość zarządcza w przedsiębiorstwie, CeDeWu.pl, Warszawa, 2011 5. Lew G., Nieplowicz M, Ossowski M., Zackiewicz-Brunke B., Zrównoważona karta wyników w praktyce polskich przedsiębiorstw i instytucji, IUS PUBLICUM, Katowice 2021 A.2. studiowana samodzielnie przez studenta 1. Czubakowska K., Gabrusewicz W., Nowak E., Rachunkowość zarządcza. Metody i zastosowanie, PWE, Warszawa 2014 2. Strategiczne zarządzanie kosztami, Nowak E. (red.), Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2006 3. Nita B., Rachunkowość w zarządzaniu strategicznym przedsiębiorstwem, Oficyna Wolters Kluwer business, Kraków 2008 4. Szychta A., Etapy ewolucji i kierunki integracji metod rachunkowości zarządczej, Wydawnictwo UŁ, Łódź 2008 5. Jarugowa A., Kabalski P., Szychta A., Rachunkowość zarządcza, Oficyna Wolters Kluwers business, Warszawa 2010 6. Szychta A., Dobroszek J., Kabalski P., Rachunkowość zarządcza - zadania i testy, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2016 7. Czubakowska K., Budżetowanie w controllingu, ODDK, Gdańsk 2004 8. Budżetowania kosztów przedsiębiorstwa, E. Nowak (red.) ODDK, Gdańsk 2002 9. Dylewski P., Filipiak M., Szczypa B., Budżetowanie w przedsiębiorstwie, CeDeWu, Warszawa [ostatnie wydanie]	
	Uzupełniająca lista lektur	1. Rachunkowość zarządcza. Podejście operacyjne i strategiczne, Sobańska Irena (red.), Wydawnictwo C.H.BECK, Warszawa 2010 2. Rachunkowość zarządcza i rachunek kosztów, Tom I i Tom II, Świdarska G. K. (red.), Difin, Warszawa 2003 3. Rachunkowość zarządcza i rachunek kosztów w systemie informacyjnym przedsiębiorstwa, Karmańska A. (red.), Difin, Warszawa 2006 4. Nita B., Sprawozdawczość zarządcza, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2014 5. Kaplan R. S., Rachunek kosztów działań sterowany czasem, PWN, Warszawa 2008 6. Sojak S., Jóźwiak H., Rachunek kosztów docelowych, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004 7. Rachunek kosztów cyklu życia produktu w zarządzaniu przedsiębiorstwem, Kowalak R. (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2009 8. Szadzińska A., Majchrzak I., Remlein I., Szychta A., Rachunkowość zarządcza a zrównoważony rozwój przedsiębiorstwa, IUS PUBLICUM, Katowice 2021	
	Adresy eZasobów		
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania			
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy		